

IX.

Töredelmes Imák

HUSVÉT NAGY HETÉRE.

Szenved-e valaki ti köztetek? imádkozzék.

Jak. 5. 13.

Hétfőn reggel.

Szerető Atyánk a Jézus által! megihletődve borulunk le előtted, midőn megújult hetünk első töredelmes reggelén felnyilt előttünk a te házadnak kapuja. Egy hálasohaj emelkedik hozzád elsőbben is, hogy az éj bizonytalan órái között, midőn sötétség borította földünket, szerelmed karjain nyugodtunk, mi és szereteteink; s ime most a világosság, melyet te teremtettél, felmutatja azt a világot, melyben annyi teremtményekkel együtt élünk mi is, és a mely egyszersmind hatalmad, bölcseséged és örökévalóságod tüköre.

Szerető szent Atyánk! nem csak napod világa újult meg, hanem megújulva tündöklök kegyelmed is, megújítva hirdetésén az igazságot, hogy te ugy szeretéd e világot, hogy egyetlenegy szülött-fiadat érette adnád. És mi örömmel ragadjuk meg az alkalmat, hogy imádjunk, félre tesszük világi gondjainkat, melyek ugy is sokszor csak nehezítik lelkünket az égiekhez való emelkedésben; megbékélünk te veled, hogy ne nyomjon az emlékezetnek sulya, s s hogy ha elközelg az időnek szentsége, melyben nekünk is, mint háladatos Izraelnek áldozni kell: legyünk megiga-

zulva, s lelkünk legyen tiszta mint a menyegzői ruha, melyet megmostak ártatlanságban!...

Érezzük oh Atyánk! mily komoly ez a pillanat, mintha jövönk attól függne, hogy a legnagyobb dolgot miként kezdjük, ha boldog véget érni akarunk; a pályafutásban hogy induljunk el, hogy a legnagyobb jutalmat, az élet koronáját, elnyerjük?! A mit itt érzünk most, nem szabad hogy elmossa ott künn élet- és világzaj; a mit itt szólunk, meg kell őrizni törhetlen hűséggel; a mit fogadunk, meg kell adni tenéked, s oly erősen állni feltételünkben, mint a mily változhatatlan a kötés, melyet tettel ég és föld között, s hogy erős legyen, megpecsételted a legszentebb vérell, egyetlen fiad véérének hullásával!...

És azért is borulunk le előtted könyörögni jó Atyánk, hogy erősíts s vigy célra szándékunkban, s kivált e hétre szentelj meg bennünket. Valamikép a te lehelleted megszaggatja a tél fejér takaróját, oldozz fel a testiség rideg lánczaiból, s mint a jeget felolvasztja a visszatért nap éltető melege, ugy vallásunk forró szerelmével hajtsd ki jobb természetünk virágait, hogy aztán a hit érlelje gyümölcsésé. Te számunkra frigyed intései közé igtattad: Minden őrzésnek felette megőrizzed a te szivedet, mert abból származnak az életnek cselekedeti: im feltárjuk szivünket; figyeltess arra, a mi rosz, hogy irtsuk ki; éreztesd a mi tisztátalan, hogy tisztítsuk meg, s miután a kútfő tiszta lett, engedd, legyen dús termékenységgel éltető az, a mi onnan kibuzog. Sok kötelességeink lesznek e héten is, és a napok még rövidek; de teveled és tebened sokat, sokat tehetünk. Idézd fel e végett csodadolgait a hitnek, hogy mint a te bajnok szolgád, állítsuk meg mi is a napot; mert a harc és munkálkodás föld-én világosság van akkor, midőn a szolgaság házáat elfoglalja a sötétség. Talán életünk s boldogságunk elleneivel találkozunk, s nagy lesz az

áldozat, melylyel idvességünket biztosíthatjuk: szent fiad példája tanítson, ki könyvelt szemekkel, de hittél közelített a városhoz, hol szembe ment ellenséggel és árulóval, s kész volt kiüríteni a keserű pohárt, melyben akaratom megdicsőített. Mint eddig, tán lesz ezután is örömünk, de lesz bánatunk bizonyosan: fogadjuk mindeniket halálával s egyenlő tisztelettel, mert te a sötét felleg dördületiben s a derült ég kékségében azonegy isteni szeretet vagy. Minden jó iránt tégy fogékonyt; mert sokféle tehetségeinkben sokra hívtál meg. Költsd fel szendergő tehetségeinket, mert ideje az álomból felserkennünk. Világoljon előttünk a Krisztus, mint a hegyre épített vár, hogy sok és jó tetteink hirdessék a hit győzedelmét, s dicsőítsék a mennyei atyát. Ha szent fiad türt a keresztig, szenvedjünk mi is a sirig, s vesziük itt az elmulót, hogy nyerjük meg ott az örökéletet. Az ő jegyesi vagyunk mi, meghiva szent asztalához; foglalj el megigazulásunk szent gondolatjával, hogy a törekvés és tökély azon pontjáig juthassunk, honnan a hív követővel ezt mondjuk: Élek többé nem én, hanem él bennem a Krisztus; s így aztán hív részesei levén keresztjének, legyünk méltó vendégei az öröm-innepen.

Emlékezz meg a te jóvoltodból mindazokról, kik szenvednek, kik árvák és özvegyek, s nyomort és inséget hordoznak; azokról, kik szeretteink és ellenségeink. Áldd meg e hetet, e ház minden tagjait, vezérelj útunkat, segélj idvességünk dolgában, s ha buzgón kérünk: Isten, öltöztess világossághoz illendő öltözetben, hallgass meg, szent fiad nevében. Ámen.

Hétfőn este.

Hálával eltelve jöttünk hozzád kegyelmes Atyánk a Jézus által! Neved dicsérete zengett énekünkben, s ime felindult érzéseink szent remegésbe hozzák most is lelkünket és

ajakinkat. Jól esik, hogy itt áldhatjuk azt az atyát, kinek nevében e napot és e hetet kezdtük, oda emelhetjük fel kezeinket, mielőtt a nap leáldozna, hova oly sokszor törték fohászaink, s bizalommal tekintettek könyvekben lábbadozó szemeink, hogy ott végezzük dolgainkat, hol imádkozással kerestünk tégedet!...

Kegyelmes Atyánk! te mondod ezt: Keressétek az én orczámot, te tanítasz, hogy téged arra kérjünk, hogy lakhassunk a te házában, életünknek minden idejében, hogy láthassuk a te szépségedet, és látogathassuk a te templomodat; mert így aztán elrejtessz minket a te sátorodban a veszedelemnek napján, elrejtessz titkos helyen és a kősziklára felemelsz minket; im itt áldozunk örömmel, hogy e nap végére siet, és mi élünk, visszaszállunk lelkünkbe, mint a medrébe tért folyó, hogy itt a jelen szent pillanatain gondoljuk el a múltat, melyen kegyelmed világa ragyog, mint völgyön és halmokon a leáldozó nap megtört sugára!...

Szép így elgondolkozni, Atyánk! mint a mily szép önmagába temetkezni a természetnek, mely a pályát megfutotta, a munkát bevégezte és a számadást már benyújtotta. De nem merjük mondani, hogy ily önérzettel állunk itt, s nem merünk bizakodó tekintetet emelni az egekre, honnan igazság és jutalom vár mindenkire; mert te tanuja voltál minden cselekedetünknek, s olvastad még a rejtett szívnek is minden gondolatait, láttad, ha igaz úton jártunk-e; a mit éreztünk, szoltunk és cselekedtünk, azt, itt titkolni nem lehet. Mint igaz bíró már számba is vettél minden adatot, s csak mert kegyelmes vagy, késel kimondani az ítéletet.

Oh légy áldott, hogy régtől fogva és sokszor meghallgattad a kérést, melylyel szolgád hozzád folyamodott: Uram ne feddj meg engemet a te busulásodban, se ne ostorozz a te haragodban; légy áldott, hogy ránk vá-

rakozott e pillanat is, s a megtérés idejében kinálkoznak most is jobbulásunk és üdvünk eszközei!

E nap is, melyen imádkozhatunk, hosszútűrő szereteted bizonyosága! Oh hadd még is bölcs szíveddel számlálni napjainkat; mert kegyelmed mellett is előbbutóbb eljő az óra, melyben megzendül szavad: Adj számot a te sáfárságodról! S valamint éjbe merül a fáradt világ, úgy elközelg amaz éjszaka, melyet idvességünk gazdája emleget, hogy akkor senki nem munkálkodhatik. Rólad tanítja hitünk könyve, hogy meggyógyítod a töredelmes szívűeket és bekötözöd azoknak fájdalmokat; ha ma fogadásunkhoz hiven jártunk el, s érezve bűneinket, szívünknek testi vágyát megtörte lelkünknek mély bánata, és a szenvedések kebelünk szent földjét felszaggatták: hintsd oda a te beszédidet, melyek az életnek igéi, öntözd töredelmességünk könyűivel, kösd be irgalmad balsamjával, hogy legyünk meggyógyulva. Szeressünk téged mindenek felett, s e szeretetet mutassuk meg az embereken, kikkel együtt élni és szenvedni hivatásunk. Sirjunk a sirókkal, osztozzunk a nyomorultak inségeiből, hogy balsorsunk éjjelein legyen édes örömünk, s enyhítsen keserveinkben ama biztatás: Miképp társaink vagytok a szenvedésben, azonképpen a vigasztalásban is társaink lesztek. Ha vétkeztünk még ma is, bocsáss meg; s adj a megtérésre időt, mert oly szükségünk van, hogy miénk, hazánk és felebarátaink iránt a nagy tartozást lefizethessük. A mi jót tettünk, annak jutalma magában van, s ezért lelkünk csendes öröme édes jutalom; de igazságod többet ígért: jutalmat itt és az egekben. Serkents többekre, hogy ez által megsokasult kötelességünk szüljenek több boldog érzést. Ha egykor minden pillanat mellettünk vagy ellenünk szól, kivált most, midőn e hét első munkás napját végezzük: újítsd meg lelkünkben a törvényt, melyet szólottal, az ígét, melylyel megváltottál; mert mintha nekünk is mondanád: El ne

felejtkezzeél a napról, melyen állottál a te Urad előtt; hogy ha még új napot látunk: lelkünk, mint a szomju szarvas a hideg kútfőre, ide visszavágyjék, s életünk hitünk-ről, cselekedeteink neved félelméről bizonytságot tegyenek. Békéltess meg minden emberrel s az élet sok kérdéseivel, miknek megoldása más időket vár; úgy is a békeségre igyekezők boldogok. Maradj ez egyházzal, ennek lakóira áraszd jóvoltodat. Kit megkeserített e nap, vigasztald meg; szárítsd fel a méltatlanság könnyűit, édesítsd meg a keserű kenyeret, oldozd fel a beteget, s kegyelmedet láttasd mindenkin.

Ha innen távoznunk is, járjunk szined előtt; s ha majd az álom karjaiba dőlünk mint elfáradtak, szállj le az éj magányába titkosan, s mint édes anya alvó kisedére néz, tekints meg minket is kegyelmesen; küldd le angyalaidat, hogy felettünk örködvén, lebbentsék ránk az ártatlanság fátyolát; s így adj jó éjszakát! Szent fiad nevében. Ámen.

Stef. W. F. H.

Kedden reggel.

Jó Isten, irgalmas Atyánk a Jézus által! a te lelked a virasztásban el nem fárad s kegyelmed javai soha el nem fogynak! In e vallomással mutatjuk fel lelkünket, nyitjuk meg ajakainkat, s midőn hozzád e szerint közelgetünk, szent nyugalom borítja el egész valónkat; mert érezzük: Jó dolog tégedet tisztelni, s hirdetni minden reggel a te kegyelmességedet!

Légy áldott, hogy ismét itt vagyunk, emlegethetjük régi dolgaiddat, melyekkel dicsővé lettél az emberi nemzet életében. Most is mint ezelőtt megtartottad életünket, oltalmaztad lelki és testi erőnket, feltártad kötelességeink mezejét, s ez által intesz, és ma különösen (türelmes foglalkozásaink között) serkentesz, hogy többről többre menjünk; mert rövid az élet, de nagy a cél, melyre hivattunk; éle-

tünk egy tenyérnyi, de végtelen a pálya, melyet megváltónk összefoglalva előnkbe szab: **L e g y e t e k t ö k é l e t e s e k , m i k é n t a t i m e n n y e i a t y á t o k t ö k é l e t e s !**

Oh de miként fogunk ennek megfelelni, s-hogy lehetünk képesek hozzád még csak hasonlítani is, kiben az ész elmerül, mint véges a végtelenben, a gondolat elhal, mint sohaj a levegőben; kik úgy állunk hozzád, mint egy elpattant tűz a nap fényéhez, mint tünemény az örökkévalóhoz?! S mégis erre akarunk törekedni, mert lelkünk feléd yonz, mint központhoz; sietni fogunk feléd, bárha érezzük, hogy erőtelenek vagyunk; de felemeljük elsőbb lelkünket a magasságba hozzád, kiről tudjuk, hogy a fáradtakat megújítod, és a kiknek nincsen ereje, azoknak erejét megsokasítod!

Ugy vagyunk itt előtted, kezdetén e napunknak, mint az utazó. Tudjuk a célát, melyet kijeleltél; de nem az akadályokat, melyeket le kell győzni, sem az ellenséget, melylyel boldogságunk útjában találkozunk. Előre is számítünk a nehézségekre; mert sokszor tapasztaltuk, hogy a meredek és göröngyös utat kikerülni nem lehet, s talán vérzeni fognak lábaink is; mert pályánk rózsái tövisek közt teremnek. Lesznek sebeink is; mert kinek mi jó reggelt mondunk, átkot kérhet fejünkre, s kinek nyilván avagy titkon javát munkáljuk, megfizet hálátlansággal, megejt az ármány és irigység fegyverével, s véreink és barátaink félreértéssel nehezíthetik megsokasult terheinket. De bizunk Atyánk benned, s feléd közelítve és tégedet követve, hiszünk szent ügyünk diadalában; mert szövetséged ígéretei között áll: **S z á l l n a k t e r e á d á l d á s o k , c s a k e n g e d j a t e U r a d n a k , I s t e n e d n e k s z a v á n a k .**

Te látod jó Atyánk szándékunkat: oh szállítsd mibelénk elsőben is akaratodat, hogy tiszteljük ezt; s mint szent fiadnak, az legyen e j e d e l ü n k , h o g y a k a r a t o d a t c s e l e k e d j ü k ; a z t á n a d j b ö l c s e s é g e t é r t e l m ü n k b e , h o g y t u d j u k a z i n d u l a t s z a v á t , a s z e n v e d é l y z u d u l á s a i t m e g k ü l ö n b ö z t e t n i .

a józan ész és kijelentés beszéditől; mert a test kísérteteiben elveszünk, míg az evangéliumi tudományban idvességünket találjuk. Műtán megismertük a jót és a roszt, szállítsd ránk szent lelkedet, hogy mint a tanítványok, nemes elhatározással és hiv kitartással küzdjünk a jóért, törekedjünk szépre és valódira, melyek itt s az örökéletben is kincseink lesznek. (Ama sok szenvedés, s eltürése a kimondhatatlan méltatlanságoknak, melyek által a Krisztus az idvesség fejedelmévé szentelttetett fel, s melyek emlékei megújulnak most, ma és e héten is, ne engedjenek kétségbeesni és panaszkodni soha, habár terheink és keresztjeink alatt leroskadtunk is, mint ő.) Adj végre igaz dolgainkra kegyelmet, hiv munkáinkra segedelmet; mert méltónak hirdeted a munkást az ő jutalmára. Ha ma is lelkünk szentebb vágyai s égi reményei közé világi érdekek és testi szükségek, mint vastag szálak, fűződnek; ne higgyük, hogy ellenmondásban vannak az ember és akaratod, e világ és az örökélet; egyeztessük ezeket a nélkül, hogy e földért elvesztenők halhatatlan részünket. Minden sorsban és állapotban gyermekeid vagyunk, s egyaránt szeretsz minket a szegénységben úgy, mint a gazdagságban, az örömben úgy, mint a szomorúságban: segélj, hogy botránkozás nélkül végezzük minden kötelességeinket; s legyünk bármily csekélyek a nagyokhoz s hatalmasokhoz mérve, emberi méltóságunk, s hivatásunk érzetének szentségével teljesítsük a legparányibb tartozást is; mert minden tartozás a te parancsolatod, melyben tégedet tisztelnünk és imádnunk kell. *Jár* ~~Am~~ünk hiven és serényen napi dolgainkban, hogy tegyünk és végezzünk sokat, s verejtékeink édes kenyerét tegyék még édesebbé töredelmes lelkünk könnyecskéi, melyeket idvességünk keresésekor itt hullatunk, hol ma g a d h o z f o g a d s z, m i d ő n m e g e l é g i t t e t ű n k a t e h á z a d n a k j a v a i v a l, é s a t e t e m p l o m o d n a k s z e n t d o l g a i v a l. Szent fiad által kérünk. Ámen.

Kedden estve.

Lelkünk egyetlen reménye, szent Atyánk a Jézus által! Megemlékezünk most is rólad, ki meghallgattál kérésünkben, midőn esedeztünk: Emlékezzél meg a te gyülekezetedről, melyet régen szerzettél; mert lám kegyelmed által ismét összegyülhetett dicsőséged hajlékába hűjünknek buzgólkodó serege. Egy napi pályát futottunk meg, s a mennyivel ma is több javaidat vettük, annyival már kevesebb hátra életünkéből; s a mennyivel több terhet hordoztunk s kötelességet teljesítettünk, annyival tapasztaltabbak vagyunk, de közelebb is állunk az ítélet napjához s megrongált életünk ama csendes kikötőjéhez. Lelkünk fáradalmi után megpihen most is tenálad, s folyamodik a te szárnyaidnak árnyéka alá. Ezért hívott ide a harang bánatos szava, ezért folytak itt össze éneklésünk hangjai, s oltárid körül ezért szállonganak, mint az áldozat füstje, lelkünk sohajjai s kérő ajkunk rebegesei!

Szent Atyánk! a te lelked tanitja: Szenved-e valaki tiköztetek? imádkozzátok. Te tudod mennyit szenvedtünk ma is! Mig itt vagyunk, megcsendesülnek ugyan a földi indulatok, s a Sion szent hegyét ritkán háborgatják világi üldözések; de ott kün, mint felháborodott tengeren, zivatarok támadnak, sorsunk hajója elmerül; itt bizton nyugszunk atyai kebleden, s édesen merenghetünk vallásos eszméleteinken, mint szent fiad tiszta lelke multjának áldott emlékezetén; de ha távoztunk innen, életgondok nehezítik lelkünk emelkedését, szükségek bágyasztanak, világ és emberek követelései, sokszor és legtöbbszörre pedig hiábavalóságok epesztének. S ha magunk elég ostort, lángot és csapást nem támasztánk is, találtak mások elég kint, melylyel szaggassanak, méltatlan szót, melylyel megbántsanak, égrekiáltó bünt és árulást, melylyel vádoljanak, hogy ha jó hűrünkben és becsületünkben meghaltunk, eltemessenek!

Atyánk! szenvedünk és imádkozunk! Nem vádolhatunk csak másokat, nem kárhoztathatjuk csupán a világot és az embereket. Magunkat vádoljuk be előtted szent és igaz bíró! Te tudod, hogy mint amaz első vétek a paradicsomban az emberi kívánságból eredett; úgy ma is, midőn kísértetünk, tulajdon kívánságaink csalnak meg, a kívánság pedig minекutánna fogadott, szüli a bűnt. Mi teremtjük magunknak legtöbb bajainkat, nem vigyázunk, mint okos teremtményeknek kellene, lépteink ingatagok, törekvéseink iránytalanok; egy bal-lépés kiviszen az igazságból, s előidéz többeket; egyik bűn szüli a másikat, s így nevededik erényeink helyett vétkeink száma. Szeretjük magunkat mindenek felett, s midőn inté-sed ellenére tápláljuk a testet kívánságaiban, nem vesszük észre, hogy az indulatok feljül-kerekednek az értelmén, le-verik az okosságot királyi székéből, kioltják szivünk-ből az evangéliomi szeretet tüzét, köddel és éjszakával borítják be a hit szent napját, pártot támasztanak köztünk és közötted, üdv és kárhozat között, s míg saját szenvedélyeinktől há-nyatunk, rabok leszünk, s úgy járunk, mint esztelenek, vi-gyázatlanul felgyujtjuk boldogságunk hajlékát!

S z e n v e d ü n k é s i m á d k o z u n k ! Mint a te szent fiad e napokban is a zajló világ s bűnös emberek ellen, hogy lelke magányában teveled lehessen: úgy mi is, bár oly tiszták, mint ő, nem vagyunk, hozzád e szent helyre menekültünk; s mint ő rettentő kinjainak kapujától a Gecsemánának kertébe, mely tanuja volt a legbűntelenebb könyveknek, melyeket a föld valaha felfogott, s a verejtéknek, melyet valaha emberi ábrázat hullatott: betértünk ide a te sátorodba, melyet, bár a Jeruzsálem vétkezett, nem hagyta el mint a kertet; s itt kérünk tégedet szenvedéseinkben imádkozva, hogy ha eléggé jók és igazak nem vagyunk is, ne légy olyan mint az ellenség, bűneinkért ne ontsd ránk busulásod poha-

rát! Szeresd legalább oltáridat, s ne vesd meg e szentséges helyet, melyben mi a te békeségedet keressük. Taníts útidra, hogy mint a te szolgád előtted járt szüntelen: jőjjünk ki mi is a földről, melyen bálványt imádnak, s éljünk akaratomnak és törvényeidnek; ne csak szóval térjünk meg pedig, hanem cselekedeteinkkel, ne csak szájjal tiszteljük, hanem egész életünkkel. Egy test és egy lélek vagyunk a Krisztus által; közszeretet nevelje egyékek szerencsáját, az emberiség boldogságát, s dicsőségét az anyaszentegyháznak. Gondviselésed, melylyel ma igazgattál, nevelje hitünket a jövőre; kegyelmed, melylyel még a bűnöst is megtartottad, nyerjen meg az idvességnek, hogy ne felejtjük, mily végtelen a szeretet, mely mindenkit akar idvezíteni. A mint megbocsátasz vétkeinkért, úgy áldd meg jó cselekedetünket. Oltalmaz az éjszakában; s hogy büntől és gonosztól még a sötétség takarója alatt is távol legyünk: add lelkünkbe és ajakunkra az igét: Megemlékeztem éjjel a te nevedről és megőriztem a te tudományodat. Szent fiad által. Ámen.

Szeredán reggel.

Hozzád emeljük fel lelkünket, s megújult napunkkal újabb áldozatot hoztunk elődbe kegyelmes Atyánk a Jézusban! Érezzük e szent reggelen is, és a feltűnt nap sugárain olvassuk: Az egymásután következő napok bőséggel prédikálják az igét, s az egymásután való éjszakák tanítanak bölcseségre! Im irgalmadról beszélhetünk, melylyel teljes a föld, jóvoltod tanui és részesei lehetünk, melyek kezdettől fogva vannak, s a mi több, mert vétkeinket mindentudó szined előtt nem titkolhatjuk, kegyelmed székébe borulva esedezhetünk, hogy azokról ne emlékezzél!

Egy szent-kötés által tartod össze emberi nemünket

szent Atyánk. Szent fiad által váltottál meg, hogy egy hitünk s egy örökéletünk legyen. E hitben enyhültek a szülőanya rendítő fájdalmai, s első sirásunkkal e hit háláját bocsátotta az anyai szeretet szent egeid felé; egy kereszt-ségnek vizével mosattunk meg, hogy lelkünk mind végig tiszta lenne, s hitünk angyalai lengték körül bölcsőnk csendes álmát s játszották velünk gyermekkorunk játékait. E hitben hoztak legelsőbben a te házadba, hogy Jézusunk örökre megmaradó beszédében áldana meg, hogy míg élünk, figyeljünk az evangéliumnak. Itt e szent helyen, hol lelkünk dicsőséged dolgain eltölt álmélkodással, hallgattuk az ígét, hogy te lélek vagy s téged lélekben és igazságban kell imádni; te atyánk vagy, akaratod szent, s országodnak eljövetelét kérnünk kell, s mily boldogok, kiknek szívök tiszta, mert téged meglátnak! Láttuk a hit csodadolgait is. Megtisztul a nyavalyás, ha a bűnök fertőit elhagyja, járnak a nyomorékok és sánták, ha eltérnek amaz útról, mely a halálra vezet, s visszasietnek a te ösvényedre, mely a tökéletesség. Szabadok lesznek a foglyok, ha a testiség lánczait eloldják, hallanak a siketek, ha elnémitják az indulatok zugásait, élnek a meghaltak is, ha akaratodat cselekszik. Még ezek felett itt az örökélet ama jegyét is vettük, mely hitünk királyának megtört testét jeleli, s itt ittuk az örökélet ama vizét is, mely kifoly a bányának székialól, hogy meg ne éhezünk és meg ne szomjuhozunk soha!

Oh Atyánk! mily boldogok voltunk, a míg hittünk, míg ártatlanságunkba nem csuszott a kívánság unszolni, hogy tialmad szentségét lépjük át! Ohajtottuk ismerni az életet, s benézni oda is, hol számunkra tör és veszély vannak elrejtve; s bár jobb természetünk visszaintett az ártatlanság útjára, s lelkünk hangzani vélte intésedet: Siess, vissza ne tekints; még is még látni, élvezni akartunk, hogy tapaszt-

taljunk, s így aztán kebelünkbe fészkelte magát a tapasztalatok hideg kigyója, s velünk van azóta szüntelen, hogy ne higgyünk a világnak, mert csalárd ez és áfnokok az emberek, s nincs azóta magunknak is tiszta és önzetlen szeretetünk. Többre vágytunk ennél is! Midőn pályánkra indítottál, kezünkbe adtad sorsunk levelét, melyet bezártál a hit szent pecsétével, szövétnekül hagyván ama csillagokat, kik Jézus körül valának, mikoron tanított, hogy ezek tanításai minket is vezessenek szent fiad nyomdokin. Mi látni akartuk sorsunkat, érteni titkaidat: feltörtük a hit szent pecsétjét, megkísértettük olvasni betűidet, melyeket te értesz csupán, s így porladozott a tudásban hitünk is!

Oh kegyelmes Atyánk! hibáztunk ugyan sokszor, de te megigazitottál; vétkeztünk, de te el nem töröltél, s ha ily sokat veszttve nem élhattünk is hitben és ártatlanságban sokáig: adtál eszközt, időt és módot, hogy visszatérjünk a jóra, s feloldván a gonoszság kötelit, járjunk új életben. Terhelt és kötelességet, veszteséget és csalódást, kint és törődést kötöttél az élethez, hogy legyenek nehezítői sorsunknak, mely sokszor köny és siralom között zivataroktól hányatik!

S im Atyánk ez a nap is, melynek reggelén előtte állhatunk, oly idő, melyben kegyelmed idvességünkről különösen gondoskodik! Itt rebegetjük el a hálát az oltalomért, itt találjuk a menedéket az üldözések ellen, s itt kérünk segédelmet most és ezutánra. Érezzük eléggé, mily gyarlók s erőtelenekek vagyunk, s még is vállainkon a sok életteher, lelünkön idvességünk gondja, multunkon az emlékezet, mely vádol, jelenünkön a bánat, mely keserít, jövőnkön a félelem, mely rettegésbe hoz. Oh hála, hála neked irgalmas Isten, hogy időt adtál még számot vetni, mielőtt sorsunkat s idvességünket eljátszanók, hála hogy alkalmat nyujtottál e töredelmes napon és pillanatban is örvendeni, ha jók vagyunk, sirni ha roszak, mielőtt ama keserü poharat kiinnók! Te dé

meleg szelével olvasztod fel a föld és folyók jégtakaróját, esőcseppekkel lágyítod meg a fagyos hantokat, napod sugárral készíted a barázdák vetéseit gazdag aratásra. Tedd ezt velünk is, cselekedd ezt lelkünkkel is idvességünk gazdája! Költsd fel a szeretet meleg szelét az anyaszentegyházban egyik égővtől a másikig, engedd lehullani az áldásos esőt, a részvét gyöngyeit a sárkunyhók lakóira, s a társaság mélységében a porban síró nyomorultakra; s vallásunk szent melege, mint a nap, fejtse ki s érlelje meg hitünk gyümölcseit, melyet mint angyal, szentül őriz az emlékezet, s az örökélet ama csürbe takarit! S ha kellenek még villámok is, hogy higyjünk, mint midőn törvényeket irtál: láttasd csodadolgaidat is; de szabadíts meg aztán kísérteteink között. Áraszd kegyelmedet végnélkül reánk egyen-egyen, kik itt vagyunk, feleinkre, kikért imádkozunk. Minden dolgainkat, javainkat, örömeinket és bánatunkat, mint szent fiad tett, kösük össze neveddel, s élünk soknemű áldásai vigyének vissza hozzád, mint a létel egyetlen kútfejéhez. Tisztíts meg, mint aranyat a salaktól, szenvedéseink által, s tégy méltókká a nagy vendégségre, melyre mi e napokban készülünk. S valamint irgalmad emlegetésével kezdtük el e napot, segélj, hogy éljünk tebenned; s ha feléd nyujtottuk kérve kezeinket, ne taszítsd el, fogd meg inkább és vezess, mint világoosságunk, hogy a mit kezdtünk, végezhessek is a te nevedben. Szent fiad által. Ámen.

Szeredán estve.

Végtelen kegyelmű Isten, mennyei Atyánk a Jézus által! Lelkünk kívánczozott hogy szent oltáridnál szolgálhasunk, s el is jöttünk hajlékidhoz, hogy meghajtsuk magunkat lábaid zsámolyánál. Mily jó az elfáradtnak a nyugalom, futónak a pihenés, üldözöttnek a menedék, hajósnak a kikötő: oly enyhén szünnék itt megtörő-

dött szívünk bánatai, megelegül szomju lelkünk kegyelmedben, biztos kőszálra emelnek karjaid, mintha teljesülni éreznők igéretedet: Sátorodban titkos helyre rejtesz el minket! Sirt a te szent fiad, mert előre látta, hogy elpusztul nemzete, összeomlik a szent város, mert nincsen igaz, a ki felmenjen az áldozatra, kihalt a törvény és igazság s a kigyóknak nemzetségi elszaporodtak. Szomorú elgondolás szállja meg lelkünket is, mint nehéz felleg a láthatárt, ha életünkre s nemünk sorsára gondolunk. Nagyra képes lélekkel teremtetted az embert, csak valamennyire kisebb az angyaloknál, dicsőséggel és tisztességgel megékesítetted; törvényt és igazságot irtál lelkünkbe, tudunkra adtad akaratodat, s nem maradtál kijelentés nélkül; megismertetted a jót és roszt, forró szeretetet ültetél az erény iránt, irtózást a bűn ellen szívünkbe, jutalmat biztosítottál a hivségért, büntetést a hitetlenségért, ígélet és fenyegetés áll a szövetségben, melyben közbenjáró a Jézus, kezünkbe juttattad megváltásunk szent könyvét, hirdetni engedted az ígét, tudakozni az írásokat, melyekben örökéletünk nagyon; sőt időnként megújulni hagyod és fentartod a szenvedő Jézus és tanítványok vacsoráját, az első hívők szokásait, szent vallásunk történeteit, áldott eleink énekeit, imádságait, megújulni hagyod még a vérnyomokat is, melyeken hitünk tanulni az erőszakos halálban megdicsőültek, s melyeken ma is lelkünk üdve és szabadsága terem; meghagytd könyeinket is, melyekben a megtérő irgalmadat nyeri meg: s mindezeket csak azért, hogy legyünk jók, igazak, szentek és tökéletesek, mint te vagy, mert akaratod, hogy itt, s halálunk után is holdogok legyünk!

S oh Atyánk! ma is, mikor itt imádkoztunk, megszállott jobbulásunk szent vágya, s felindult lelkünk frigyed égi ihletését érezte: **F o g a d á s i m a t m e g a d o m a z U r n a k,** s készek voltunk e felindulásban elmondani, hogy e t t ő l s e m

élet, sem halál el nem szakasztanak. S még is hol állunk most?! Lehet-e dicsekedésünk a jóság, paizsunk a megőrzött igazság, ékességünk a szentség és tökéletesség, melyek által új életben járunk?! Mint a világ örök rendszere s titkos erői nem változtak soha: úgy megmaradtak útitársainknak az önzés és számos emberi gyarlóságok, melyekben élünk, és siettetjük halálunkat. Szeliden kér Jézus: Maradjatok még abban az én szeretetemben, s mi elhagyjuk e tiszta kincset, szeretetünket világiakban helyezzük, s tehetségeinket ezekért kimerítjük. Titkosan számítják az emberek, miként lehet eladni az ártatlan vért, naponta tanulják, hogy a bűn zsoldjában miként lehessen táplálni a testet, melyről fenyegetve mondd: Átkozott, ki testben helyezetteti reménységét; és sokszor tapasztaltuk, hogy az árul el, ki velünk együtt nyújtja kezét a tábla, mert feleink és véreink, hogy megejtse nek, titkon mint a sátán munkálnak ellenünk; és mi nem vethetjük az első követ a bűnösre, mert érezzük, hogy magunk is tiszták és büntelenek nem vagyunk!

Jó és irgalmas Atyánk! boldogok volnánk, ha szívünk minket nem vádolna; boldogok a szerencse karjai s a szenvedés rablánczai között is, ha az emberek megvetnének és üldöznének is; s a köny titkosan folya orcánkön; vagy barátaink kezei törölgetnék is! De így csak kérnünk kell tégedet, hogy mit igazságod el nem ítél, feddje be azt kegyelmed, s törölje ki irgalmad a büntetésnek könyvéből. Ha távol van a tökély, melyhez közelíthetünk: mint az útnak, ki messze indult, kétszerezd meg lépteinket. Meg van átkozva és kiváogatik, hogy tűzre vettessék, a fa, mely jó gyümölcsöt nem terem: oh ne engedd, hogy nekünk oly készületlenül emez ítéletre nyissa meg a szelid Jézus ajkait; s minthogy az „Uram Uram“ kiáltás még nem tárja' fel boldog mennyed kapuit, azt engedd tennünk, mit szeretsz, hogy akaratodat cselekedjük. Fogadd hálánkat napi

kegyelmedért, hogy tápláltál és megtartottál, házunkat és javainkat védelmeztél, hitünket és templomunkat megőriztéd; sőt minden véreink, szeretteink és felebarátaink e kegyelemnek részesei lehetnek. Oh maraszd meg rajtunk gondviselésedet ezután is, mert semmik vagyunk isteni segély nélkül. Halld meg a kérő szavát, ki inségből sohajt, számláld meg a beteg jajjait, kötözgesd be sebeit. Árva és özvegy, szegény és gazdag, boldog és szerencsétlen egyaránt legyenek gondviselésedben megáldva. Tedd becsesekké e nap még hátralevő pillanatait; s mielőtt egy csendes éj karjaiba dől-nénk, figyelmeztess vigyázásra és imádkozásra s add ajkunkra szent éneked szavait: Távozzatok el éntőlem ti gonoszok, hogy őrizzem meg az én Istenem parancsolatit. Szent fiad által. Ámen.

Csötörtökön reggel.

Hitünk Istene, lelkünk idvessége, szent Atyánk a Jézus által! Oh légy áldott, hogy ma is elválasztád a világo sságot a setétségtől, mint egykoron, midőn lön estve, reggel és első nap; légy áldott, hogy ragyogtatod idvességünk fényét is, hogy senki el ne vesszen, hanem megtérjen az örökéletre! Mint az álmodónak és virasztónak sötét tünődései után kihalad a hajnal amaz általad kiterjesztett erősségen: úgy tünik fel ismét dicsőséged házában lelkünk foglalkozásai között a Jézus, hogy senki ne maradjon a sötétségben, a ki őbenne hiszen, hanem járjunk világo sságban, mert a ki setétben jár, nem tudja hová megyen!!

Itt látjuk Atyánk szeretetedet, és sokasuló napjainkkal jobban jobban merülünk el kegyelmed végtelenében! Igéret tettel, s az ígélet teljesült, lelkedtől ihletett férfiak látásokat látnak, s ezek is megvalósultak. Az első

embertől fogva sok ezer év után jött meg az időnek teljessége, melyben eljött a te szent fiad is megtanítani mindeneket az örökéletre, hogy tégedet ismerjenek egyedül Istennek lenni. Kárhoztatást talált e világon, mert az emberek cselekedetei gonoszak valának, s még sem kárhoztatott; tanított, s ezért jutalma lön az üldözés, hogy tisztessége ne legyen az ő hazájában; sirt, pedig akarodat cselekedte, mások valának azok, kiknek szive elhajolt tetőled; túrt veretést s hordozta a súlyos keresztet, mikor e földön annyi volt a gonosz, mint a felleg, melyben elborul az áldott nap; meghalt, kievilágért született, s visszamaradt a verejték, köny és vér az úton, mely őt dicsőségre vitte, nekünk pedig idvességet biztosít!

Atyánk! a szenvedés közelgő pillanataiban jó dolgot cselekedett az, ki drága kenetet töltött szent fiad fejére. Lám itt vannak az ő szenvedéseire emlékeztető pillanatok, melyeket oly sokszor ujitottál meg az emberek és anyaszentegyházad életében. Elhoztuk mi is a drága kenetet vallásosságunk buzgó érzelmeiben; kitöltjük most is fohászuk és könyörgésünkben hitünk olaját, összegyűlve mint amaz első hívők ajtatosságuknak házában. S kérünk, ha vannak, kik a vallást megbántották, igazságait álnokul megölik, kigunyolják beszédeit, keresztrefeszítik törvényeit, sorsot huzva megosztóznak javain, s e szent vér díján is csak kárhozatot vesznek lelköknek: szabadíts meg minket e gonosztól; s ne engedd, hogy szemeink e bünt látva, lelkünk az édes mérget megszokja, hogy aztán többé bűn és büntetéstől menekülni ne tudjunk!

Mint kiöntött viz folynak el napjaink, s vissza nem térnek soha. Most még van időnk. Engedd jó Istenünk megfontolni, hogy azért esik el az emberek igaz ügye, s nem teljesül a lelkek szent vágya, mert a bűn sulya alatt elsőb-

ben elésik maga az ember is, s így szakad meg a láncz ég és föld között. Mivel vétkezett felette igen Jéruzsálem, az ért esufoltaték meg. És ha Jézusnak sok jelei után is el kellett rejteni magát a hitetlenek elől: ma is annyi csodadolgaid után méltán hangzik felénk lelked feddése: Kicsoda hitt a mi beszédünknek, és az Urnak karja ki nek jelent meg?

Boldog, ki jár a te útaidon; s e nap alkalmat hozott, s arra unszol, hogy magunkat megigazitva sokat sokat tegyünk idvességünkért. Vezess hát oh Atyánk annak példájával, ki szeretetében örökséget s beszédiben kincset hagyott minékünk. Vessük le, mint ő, mi is a felső ruhát, ezt a világ és emberek előtti kedvességet, s övezzük derekunkra a tiszta kendőt, az igaz és egyenes indulatot felebarátinkhoz; s így igazítsuk meg egymást, megmosván lábainkat ártatlanságban; mert ha nem tesszük, nem lesz en őhöz a semmi közünk. Ne nézzük azt, mily mélység tátong a király és koldus között, s mekkora különbség van a gazdag és szegény sorsában... Boldogok leszünk, ha ezeket cselekedszük: ha mindenkit vérrünknek tartva, egymást az élet útján a te nevedben köszöntjük; boldogok, ha örök hazánk felé, tehozzád sietve, felemeljük az elesett nyomorultat, bort és olajat töltünk a sebekbe; s boldogok ha megosztjuk ruhánkat, kenyérünket és hajlékunkat; boldogok, ha karjainkba vesszük porból az ártatlant, s keblünk lesz menedéke az üldözött igaznak, hogy beteljék az irás: A ki szereti az Istent, szeresse az ő atyjafiát is! Világban élünk s földieket keresni szabad és kell; de őrizz meg, nehogy ezek legyenek örök rugói s céljai éltünknek; mert e vágy és szerelem kiirtja a barátságot, elnyomja a hit szavát, s lelki szövegségünk mellett is pénzért gonoszokhoz és gyilkosokhoz szegődik, hogy titkon adja a jelt, áruló csókkal illessen, s

a lélek tüdvén addig vásárolja a kárhozatot, mignem elhull az áldozat, a visszalépés már késő, a megbánás könnyű hasztalanok, s mit ér aztán, ha a világot megnyerjük, a lelket pedig elvesztjük?! Ha szent ügyünk mellett megszáll a lelkesedés tüze, éltes elsőb tanácsiddal, hogy mit szóljunk és ígérjünk, hogy aztán szavunknak emberei legyünk, s ígéretünket, mint szent fogadást, beváltuk. Ha távozunk innen, hol együtt lakoztunk Jeruzsálem javaiban, mert közösen vettük kegyelmedet: ott kün is az élet nagy terén, ne legyünk mások, mint itt; ne foglaljon el az árulás lelke, ne boritson el a sötétség órája, hogy egymásra irigykedjünk; ne vigyenek tévelygésbe indulataink, hogy a föld nyomorait, keserveit szérencsétlenség és versengés által többitük. S ha mások mégis méltatlanságot követnének el rajtunk, erőszakot a hiten és lelkiismereten, jögon és igazságon: ne háborodjék meg a mi szívünk, mert hiszünk te benned és a Krisztusban. Hogy kivivhassuk e czélt, segélj lelkünk szent harcában ma is. Mint a te igaz munkásod tanította, segélj kimetszeni minden szőlővesszőt, mely gyümölcsöt nem terem, hogy hagyjunk el minden hiábanvalóságot; és segélj megtisztítani minden termő vesszőt, hogy ápoljuk és neveljük az erkölcsiség minden értékeit, melyek megtermik a hit cselekedeteit; mert így maradunk a Krisztusban, s te így dicsőülsz meg mibennünk. Minden szükségünkben hozzád folyamodunk; mert te tudod mi nélkül szükkölködünk és te gondot viselsz! Viselj gondot ránk, áldd meg napi munkáinkat, táplálj sorsunkhoz illendően. Szegénységet avagy gazdagságot ne adj minékünk. Taníts kevéssel beérni és gazdálkodni, hogy áldásidből jutassunk másnak is; taníts arra is, hogy az idő intésire figyeljünk, kövessük a bölcsesség szavát, mely tud bővölködni és szükkölködni. S hogy mindnyájan akaratom-

nak éljünk, lelkünket minden kísértetben ama szent szövetségre megőrizzük: hallasd igédet ma is, melyet szent fiad nyugodtan mondott el, hogy elmondhassuk e napról mi is övele: E világon nyomoruságtok leszen, de bizatok; én meggyőztem e világot. Az ő nevében kérünk, hallgass meg. Ámen.

Csötörtökön este.

Örök szeretet, mennyei Atyánk a Jézus által! hozzánk közelgettél e napon, melyen segítségre hívtunk tégedet! s mi törődve bár — mint egy szent vándorlásban — betértünk hajlékodba; mert megemlékezel a te gyülekezedről, melyet régen szerzettél; s izraelnek adsz békességet, mely megerősíti szívünket.

Kinszenvedéseinek nehéz órái előtt felkereste Jézus is a helyet, hová gyakorta gyűl vala az ő tanítványival, s a kised folyamon túl, ott a kertben az olajfák alatt imádkozott. Lelke szomorú volt mindhaláligs kért: halehetséges, muljék el a pohár; s midőn verejtékei mint a vércseppek aláhullának a földre, megjelent angyalod, hogy őtet bátorítaná.

Itt van örökéletünk szent vize a te oltáridnál, itt az a hely, melyen oly sokszor bágyadt lelkünk az imádkozásban megenyhül, s itt szállítod alá ránk vallásunk angyalát, hogy életcsalódások, tévelygések s emberi méltatlanságok ütődéseiben megsebzett szívünk vérkönyűi felszaradjanak!

Boldogok vagyunk hiszen így is, bárha panaszod bántja nyugalmunkat: mindenszivetelfogott az erőtelenség! De mennyivel boldogabbak volnánk, ha oly nyugodt önérzettel állhatnánk itt és sorsunk jövője előtt, mint a mily tisztá lélekkel várta szent fiad a halált, hogy telnének

be az írások és a te akaratod! Ha tiszta volna a kéz, melyet felemelünk, büntelen az ajak, mely szent neved dicséretét zengi el, szeplőtelen a lélek, melyet belénk te lehellettel, ártatlan a szív, melyből indulataink és tetteink mint forrásból kibuzognak: hisszük, hogy így hozzánk sietnél, midőn hozzád kiáltunk, felmenne imádságunk elődbe, mint a jó illatu füst, s kezeink felemelése, mint az estvéli áldozat!

De így oh mindentudó Isten! irgalmad székihez borulunk, ott valljuk meg, hogy a feddhetetlenség dicskedésünk nem lehet. S itt igazságos színed előtt érzi lelkiismeretünk szent fiad szemrehányását: Ti is tiszták vagytok, de nem mindnyájan! Messze kéklik tőlünk a szép egek tisztája, s távolban ragyog lábaid alatt a csillagok özöne: messzébb, messzébb maradtunk tetőled, s távol azon szentségtől, melyre pedig hivatalosok vagyunk. Az, a ki áldozat lett a világ bűneiért, édes tudattal mondhatta el: Atyám megjelentem nevedet az embereknek, s aztán imádkozhatott azokért, kiket neki adtál; de vajjon, mi tettünk-e bizonyágot teljes életünkben, avagy csak ma is cselekedetinkkel terólad, bizonyágot a névről, melyért keresztényeknek mondatunk, s hoztunk-e áldozatot hitünkért, mely gyámola volt éltünknek, s melyért vér folyt le a keresztről? S hogyha most örökre kellene elszakadni a világtól, elmondhatnók-e a miéinkről, véreinkről és feleinkről, kikkel összeköt a hit, bizalom és szeretet: Kiket nekem adtál, én megőriztem; s ha közel volna a pillanat, melyben lelkünk portestéből hozzád tér, megváltónkkal együtt tégedet kérhetnénk-e: Atyám eljött a ma az óra, dicsőítsd meg a te fiadat?

E szent nap alkonya komolyan szólit fel számolni tetteinkről, s minden pillanat, mely rövidíti éltünket, arra tanit, hogy megtérésünket ne halogassuk; mert nagy hirtelen jön ránk a ma nap. Minden áldás sáfárságot

vár, melyről a gazda számot veendő kérlelhetetlenül. Atyánki mily boldog, a ki felemelt fővel s nyugott érzettel nézhet végig teljesített kötelességein, bárha kevés volt is, mire megbízott, de igaz sáfárnak találhatván, meghallhatja: Jól vagy on jó és hiv szolgám!

Elmerülnek nem soká napod sugárai. Lám már is bágyadozva intenek vissza, s éj lesz velünk, sötétség körülötünk. Így száll alá életünk világa, így merül be földi pályánk, midőn a sir lesz hazánk s a halál édes álmom. Szükség erről megemlékezni, mert elvégeztetett dolog, hogy minden ember egyszer meghaljon; s gyáva ki meghalni fél, s nem vette számba kegyelmedet az, kit e végzésed készületlen találand. Taníts élni és meghalni szent fiad példája által. Minthogy pedig még időnk van, addig is, míg a félhalálban elfáradt életünk megpihenne, engeddd figyelni szent fiad intésire: Mig világosságtok van, higgyetek a világosságba. Cselekedjünk sok jót, hogy rövid éltünknek időt nyerjünk. S ha nem áll is meg nagy tetteink felett nap és hold, mint egykor szolgád nagy harczaiban: szép lesz az is, ha bár, mint egy csillagocska, lelkünkben él és ragyog házi és vallásos erényünk. Nem fegyverrel vivnak mindig sok és nagy dolgot, s nem győz mindig a szablya, melyet ellenségre hüvelyéből kirántnak: szelidség és alázatosság által hatni tanított hitünk vezére, hogy mi, kik lelkiek vagyunk, építsük egymást a szeretetnek általa. Kisértéseink lesznek mindenkor: taníts vigyázni és imádkozni. És mikor látogatásod karjai ránk nehezülnek, szelid megadás, csendes türelem segítjék csekély erőnket a nagy súly emelésében; mert a hánykodások csak nehezítik a terhet, s céltalanul fogyasztják tehetségeinket. Mint megbékélni vágyik lelkünk most teveled: úgy nyujtsuk engesztelődésre ellenségünknek is kezeinket; mert így bocsátasz meg te is mink. Mindnyájan őrei vagyunk az egyháznak, nem menthetjük magunkat a gonosz testvér-

rel; vigyázzunk az erőtelenekre, tegyünk a tehetetlenekért, s hol a lélek üdve kérdésben forog, ne legyünk érdektelenek. Vallásunk szent ügye felett virasszunk éber lélekkel, nehogy lelkünk nagy pásztora megfeddjen: **E k k é p p e n n e m v i g y á z h a t t a t o k é n v e l e m.** S ha már mindent megtettünk, testünk elfáradt és lelkünk kimerült; akkor, akkor Jézus szavaival adj csendes álmot: Aludjatok immár és nyugodjatok!! Az ő nevében kérünk, hallgass meg! Ámen.

Nagy-pénteken reggel.

Megfoghatatlan bölcsesség, imádandó kegyelmű Istenünk a Jézus által! mély megindulásban imádkozunk most előtted. E nap gyászos emlékein visszagondolunk az időre, melyben eljött a sötétségnek órája, hogy csokolással elárult fiadat mint a bűnöst elfognák. Eszünkbe vesszük ma még a jövődölést is, melyről lelked szólt: Nem leszen azon napon világos és állandó nap. S oda sohajtanak, azon táj felé szállanak lelkeink, hol a lelkek megváltója, mint fogoly hurczoltatik, s a világ-szabadító élete — kinok között a kereszten — mint a szelid nap túl a láthatáron leáldozik!

A te szerelmes fiad, kiben megengeszteltté, kiról irva hagyta: Soha ember ugy nem szólt, mint ő, az igaz és ártatlan eleibe megyen az üldözőknek, s bár rettenetes a kín, melyet szenvedni kell, önként lesz áldozatja a tévelygéseknek!

Élsz te örökkévaló, s karjaid nem rövidültek meg, hogy meg ne szabadithatnád; s még is elnézed, hogy a gonoszság miként űzi vad játékát az ártatlannal; a bűn miként kötözi le karjait az igazságnak. Élsz és megengeded, hogy a nép pártot üssön ellened, s hamis tanubizonyosság után a te szented vereséget szenvedjen. Élsz és eltűröd, hogy vétkezzenek a papok fejedelmi, s mikor az

igaz fő töviskorona alatt vérzik, elhagyod, hogy birói székben üljön a bünös hatalom!

Im látjuk már ezekben oh megfoghatatlan bölcsesség, hogy nem olyanok a te útaid, mint a mi útaink, és a te gondolatid, mint a mi gondolatink! Itt értjük azt, miért mondotta ama szenvedő, kire már a szolgák kezököt veték: kérhetett, s adtál volna többet tizenkét sereg angyaloknál; de ennek így kellett lenni, hogy legyen a te akaratod, és telnének be az irások! Csodálandó vagy minden munkáidban, megfoghatatlan a bölcsességben, melylyel az élet titkait feltárod, az emberek tévedéseit, a roszakat is javunkra fordítod; de még is legmélyebben hatja meg lelkünket a kegyelem, mely ez áldozatot hozta az emberiség s lelkünk szent ügyének, hogy ama halálból támadjon hit és örökélet, hogy amaz éjszaka szülje a napot, melyen mint új világ gyermekei megmosulva a váltság szent vérében, vessük el a sötétség cselekedeteit, s öltözzünk fel világossághoz illendő öltözetben, s higgyük mindnyájan, hogy valakik megkeresztelkedtünk a Jézus Krisztusban, az ő halálában keresztelkedtünk meg, s ha ővele meghaltunk, bizonyára az ő feltámadásának hasonlatossága szerént feltámadunk, s ővele egygyé leszünk!

Uram, nagyok a te dolgaid s csudálatosok cselekedeteid az emberek fiaihoz! Te vagy az Ur, ki irgalmasságot cselekszel, hogy újonnan szülessünk az élő reménységre, te vagy a kegyelem, mely megtart a hitnek általa. Ezeket elgondolva borultunk elődbe most is; mert lelkünk érzi, mily nagy az áldozat, mely lett e napon szent fiad a Jézusban.

És látjuk e példából sorsunkat is, s tudjuk az élet és

kijelentés könyvéből akaratotod is, hogy üdv és dicsőségre mi is csak keservek pályáján s tövisek között juthatunk. Sokat kell itt tünni és szenvedni, ha boldogok akarunk lenni, s őt kell követnünk mindenben, ki szenvedéseiben is példát hagyott, hogy a mint ő cselekedett, mi is úgy cselekedjünk.

Itt a Sion hegyén, az élő Isten városában, e mennyei Jeruzsálemben, itt gyászolunk és sirunk mi is áldott Jézusunkkal. Mint ő felkereste lelke ihletéseiben a szent magányt: sokszor reája gondolva eljöttünk e titkos helyre, hogy panaszoljunk neked mennyei atyánknak, s vele öntsük ki szenvedéseink könyeit. Ő velünk volt ígérete szerént, s megzendült felettünk ígéje: Boldogok a kik sirnak! Elfáradtunk, s mi is, mint ama tanítvány, kebelében megujultunk, s éreztük biztatása igaz voltát, hogy az elfáradtakat megnyugtattja! Világ és emberek között nem volt annyi helyünk e földön, hová fejünket lehajtsuk; de égre emelte szemeinket a hit, s ott a szent kárpiton ama biztatást felirva találtuk: Az én atyám házában sokhajlékok vannak! Mint az irigység kaján lelke halálra kereste, s a szolga-lelkek csúfsággal illették Jézust, s nádszálat adott kezeibe a káröröm, s veres bársonypalástot vallaira a gunyolás: üldöznek mindet is méltatlanságok, a mi kezeinket is megkötik a gonosz emberek, fogva tart a szeretetlenség, s ha mint ő jól szóltunk is, megostoroz a féltékenység és a rágalom; de e sötét órákban megjelenik szelid képe szabadító sugára, s nyomdokin járva, érezzük, hogy ő az út és élet, melyen hozzád juthatunk s lelkünk felbátorodva együtt vallja vele: Ne féljeteK, a lelket meg nem ölhetik. Leszáll szerencsénk csiliaga; gyász és éj borítja sorsunkat, halál és enyészet rémiti lételünket, elfutnak ismerőink, elhagynak véreink és barátaink, alig alig marad egy avagy kettő, ki szenvedéseink tanuja legyen, s a válság pillanatain, még

e kevésből is jut, a ki megtáradjon. Óh Isten, ki jól ismered a sziveket, az emberek és az élet természetét: ismerj reánk is. Ha igazak vagyunk és így szenvedünk még is, hadd szóljon a vallomás rólunk is, mint követőidről: Az én atyámfiai ezek, kik Istennek beszédét hallgatják és azt cselekszik! Vagy ha vétkeink sulya nyom, adj bőv könyüt, hogy innen kimenve is, vétkeinket megbánva sirjunk nagy keservesen! S aztán ha látod, hogy igazán szeretünk tégedet, Jézus anyaszentházát és a mi szent vallásunkat: mint ama megtértet, ki könyhullatással öntözé szent fiad lábait és az ő fejének hajával törle meg, biztass te is minket kegyelemmel, s bocsáss el e megnyugtató ígérettel: Sok bűneid megbocsáttattak, mert igen szeretted. Ámen.

Nagy-pénteken este.

Mindörökké vagy on a te irgalmasságod oh végtelen kegyelmű Atyánk a Jézus által! Vétkeztek atyáink, mikor a kísértésnek ellentállani nem tudtak, gonoszságba merült a világ, midőn sok jótéteményeidről elfelejtkezett, bűnnek nehéz éjszakája és kárhozat nyomta a népet, midőn nem ismert többé tégedet, s idegen istenek oltárainál áldozott! És te, ki nem gyönyörködöl a halálravalónak halálában, bár fenyegetések között mondottad: Enyim a bosszuállás én megfizetek! kegyelmed csodadolgáival jelentél meg, s irgalmad által szabadítottad meg a világot, hogy készitenél magadnak népet, mely tégedet lélekben és igazságban szolgáljon. Szeretted gyermekeidet örökké, s a vétkezők nagy számaért nem irtotta ki az emberi nemet busulásodnak haragja. Szereteted ígért szabadítót, ki megtörendi a csa-

lárd kigyónak fejét. Szereteted támasztott hitet csodák által, midőn szolgaságból népedet megszabadítva vezetted szárazon és tengeren; mikor szólottál égi lángból, s a hegyen törvényeket adtál, az éhség idején mannat hullattál a pusztában, s a kőszikla kebeléből kibuzgott az éltető víz. Félelem szállott a szivekbe, midőn megnyitottad a földet, hogy kik ellened lázadtak, a bűnösöket elnyelje és azért látogatásod kezei sokszor megnehezültek: reményt és bizalmat támasztottál még is a nagy utazásban, s a hazát kereső nemzetet segítetted az ő nehéz harcaiban. Leelked gondoskodott, hogy legyenek vezérek és törvényadók, oltárodnak szolgái, kik áldozatot tegyenek, és proféták, kik magyarázzák az írást és a törvényt, tanítsák a népet, s jövődő dolgokról lekedtől ihletődve szóljanak. És időről időre megújult az a gondviselés, mely férfiakat támaszta Izraelben, kik hirdessék az igazságot, s ama szent világot, ne vednek ismeretét, az emberek elméjében, mint szent tüzet, kialunni soha ne engedjék!

E nép között erődnek általa született a megváltó, kit régen vártak, s a jövődölések szerint csodatételek között tanított a te szent fiad, midőn betölt az idő, elközelített az Istennek országa, hogy megtérnének és hinnének az evangéliumnak. E nép ezerei hallgatták isteni beszédeit, látták csodatételeit, melyeken elálmélkodának. Ők örvendeztek, hogy meglátogattad és megváltottad népedet, hogy felemelted az idvesség szarvát Dávidnak házában! Ők hallották, mikor a boldogságról és a hit erejéről beszélt, új törvényt hozott a szeretetben, örökéletet, feltámadást és bűnbocsánatot hirdetett. Nagy sokaság kíserte diadalommal a szent városba, mikor útjára virágokat hányt, s feltört hozzád a

kiáltás: Hozsánna, hozsánna a magasságban! Isten légy segítségül!

De im kegyelmes Atyánk! e napon látod újabban tévedni az embert, s mint a levegőbe lőtt nyilat a földre, látod ismét visszaesni a lelkeket a kárhooztatásba. Mert lám e nép fejedelmei azt kerestetik halálra, kit te elbocsátottál az egész világnak, hogy minekünk lenne bölcsesség, igazság, szentség és váltság. S épen e nép kiáltja a bírónak: Feszítsd, feszítsd meg őtet! Hijába szólott ő igazat; hijába tettél bizonyosságot őrá, midőn a Jordán felett szavadat hallattad: Ez az én szerelme sem. Keresztnék sulya alatt fárad el, kereszten hal meg az igaz, kihez hasonló sem az előtt sem az után nem volt a földön soha! Oh ez az óra a sötétségnek órája! s méltán vádol a te lelked: Ti azt a szentet és igazat megtagadátok, az életnek fejedelmét megölelétek, ki azért bocsátattott el, hogy megáldana titeket!

Napunk leáldozott! Ott függ már a kereszten hitünk világa, bágyadozva mint az elalvó szövétnek. Nem vádol senkit, mint ki önkéntesen ment a kinokra. Ellenségeiért imádkozik; megbocsát mikor sebeiből vércseppek omlanak alá. Mindaz, a mit akartál, s a mit a jövendölések mondtak, beteljesedett, s lett a keresztről való tudomány nekünk, kik megtartattunk, Istennek hatalma. Itt vesszük a példát, hogy a haláltól ne rettegjünk, itt látjuk, miként lehet megállani és felelni nyugodtan a bírónak, kinek vesszője sújt s szava halált ítél; s értjük már, miért irtad hitünk könyvébe: Akarsz-e nem félni a hatalmasságtól? Cselekedjél jót! Lelke bár tiszta volt, nem mint a világé, melyről mondá: Az én országom nem e világból való: s még is, mig az élet kötelei el nem szakadtak, sohajtás emelkedett lelkéből: Én Istenem én Istenem! miért hagyál el

engemet! Vajjon mi bűnösök miként fogunk és hogy halhatunk meg egykoron?! Megjött a jövendőlt veszély Jeruzsálemre, melynek leányai sirtak. Inség vár azokra, kik útáidat elhagyják, selvesz a nép, mely nem ismer tégedet. Ott állnak még a keresztnél a tanítványok és több szent asszonyok: Oh hála neked megváltónk szent atyja, hogy vannak még, kik feljöttek e gyászinnepre, kikkel lelkünk drága kenetét, mint az az istenfélő férfit, a te szenteknek áldozzuk, ki koporsóba tétetve a halál sötét birodalmába leszállott. Még csak arra kérünk, taníts meg minket is, hogy idején ama nagy harcznak, kinjai közt amaz utolsó órának, mi is oly bizakodva mondhassuk el: Atyám a te kezeidbe ajánlom lelkemet! S valamikép szent tisztelet és remegés vette körül a koporsót, melybe szentek gyólcslépedőbe takarva tétetett: akképpen maraszd vissza sirjainkon és temetőinken, mint rezgő sugárt, reményét a hitnek és halhatatlanságnak! Atyánk esedezőnk, hallgass meg! Ámen.

Szombaton reggel.

Idvességünk Istene, kegyelmes Atyánk a Jézus által! Minden szombatról szombatra eljő minden test, hogy tégedet imádjon: im e szombaton, töredelmes hetünk utolsó reggelén, imádkozunk ismét atyai lelked előtt. Felettünk halad az idő, jönnek s elszállanak napjaink, megemésztjük esztendeinket, mint a beszédet; csak te maradsz meg örökkön örökké, változhatlanul lételedben, a világok és lelkek törvényeiben, a gondviselés munkáiban s az emberekhez viseltető irgalmaságban. Lám nem tartott most is örökre az éj, melynek bizonytalan órái legközelebről elmúltak, nem szenderített sirba az álom, melynek testvére a halál, s nem kelle még lelkünknek oly készületlenül megjelenni a m a z i t é l ő s z é k e l ő t t,

melynél kiki jutalmát veszi annak, a mit a testben cselekedett, ahozképest, a mit cselekedett, vagy jót, vagy gonoszt.

Rövid ugyan e nap, s nem elég arra, hogy teljesen megigazulván, szentek és tökéletesek legyünk; de a mily drágák a haldoklónak — a hit szentségei között — az élet végpillanatai: oly becsesek előttünk e megtérésnek szánt órák; mert tudjuk, hogy a mennyiben összetart az idő az örökélettel: e napon követendő jó cselekedeteink annyiban lesznek feltételei és kezesei idvességünknek. És ezért örvendünk mi e helyen, ezért énekeltünk jó voltodról, melylyel betöltesz minden reggel, ezért emeltük fel hálaadásunk áldozatját; s ha innen távozunk is, mint ama gonosztól megtisztított ember, szent fiad intése szerint megtérünk házunkhoz és megbeszéljük, mily nagy jókat tett az Isten mivelünk.

Boldog, ki mint szolgád egykoron, előtted jár szüntelen, ki tisztába van önmagával, ki betölt minden kötelességet, s mindennap az élet nagy könyvébe bizonyosága lehet a kiérdemelt szerencsének, s lelkének tiszta öröme, az öntudat édes érzése itt a földön az a jutalom, mely szebb az emberek ígéreténél, kik tettetés és csalárdság alá rejtözve csak ámitanak, nagyobb a földnél is, hol a legkiesebb mezőn elhervadnak tövisek közt a rózsák s lengenek gyászvirágok, több e világnál is, mely elvész, melyen minden csak hiábanvalóság, s kérlelhetetlenül jön el a siralom, a jaj és végre a halál.

Idvességünk Istene! ne vonj hirtelen borut egünkre, ne hagyj ily hamar elszomorodni, mintha többé időnk és még reményünk nem lenne. Hiszen kegyelmed érezzük sokasulni e napon is, hiszen még tudunk imádkozni, s hitünk karjával megölelve arra kérni, hogy segélj lelkünk ügyében, s gondot viselvén reánk, taníts meg, hogy a d o s o k v a g y u n k

nem a testnek, hogy test szerént éljünk, hanem a léleknek. Mint egykor feltárultak a szent város kapui a lelkek királyának: hadd, hogy nyissuk fel, ha vétkeztünk is, szívünk és lelkünk ajtaját előtted; hadd, hogy szálljon be most különösen igéd: Bánjátok meg és térjetelek meg, hogy töröltessenek el a ti bűneitek; hadd, hogy tartsuk meg a feltételt is, melyet a világért szenvedett Jézus mondott: Ha engemet szerettek, az én parancsolatimat megtartjátok; s aztán megtéve mindent, biztosan számítsunk, mert ígérve van általa, hogy a mit az ő nevében kérünk, azt megcselekszi, hogy te dicsőíttessél ő benne.

Még is, mert időnk már oly kevés, taníts sokat tenni, megbocsátani, és mindenkivel, sőt az élet minden csalódásával is, megbékélni. Utolsó napja ez hetünknek; gondoljunk ama végórára, az élet utolsó szombatjára, midőn napunk örökre leáldozik. Hol vannak testvéreink, kikkel egy vérnek melegében születünk; hová lettek gyermekkorunk játszótársai, kikkel az élet útain járni tanultunk ártatlanul; hová tűntek ifjuságunk barátai, kikkel a büntelen öröm virágait szaggattuk, s annyi boldog órát édesen töltöttünk? Hányan lettek árvák, kik siratják a szívet, mely igazán egyedül tudott szeretni, csak emlékezetben áldják a kezeket, melyek titkon és nyilván boldogságukért munkáltak? Oh mily sok a sohaj, mely elszállt idegen éghajlat felé, mely egeidre tört és tégedet keresett; mily keserű és sok a könny, mely éltünk kezdetétől fogva a koporsóra s a sirok göröngyeire aláhullott. Oh Isten! keserves nekünk minden baj, melyet világ és élet okoztak, nehéz minden seb, türehetlen minden fájdalom, melylyel az emberek és saját feleink és véreink illetek: hát mi nem okoztunk-e jajt senkinek, nem bántottunk-e meg valakit, nem dultuk-e fel, mint gondatlan gyermekek az ártatlan madár fészket, a háborítatlan élőnek csendes örömét?

Oh kérünk idvességünk Istene! ha kísérnek tévedéseink, a megfelejtkezés pillanatain elkövetett tetteink, bűnös szándéku merényeink: törd fel a hideg sziv kemény rétegét, szagasd meg, mint a palástot, önző lelkünk büntakaróját, hogy lássuk mennyire estünk hátra a czéltől, a közboldogság munkálásától, szent tulajdonaid megközelítésétől; hogy, ha boldog jövőt, új eget és új földet várunk, vetkezzük le az ót, és öltözzük fel az újat. Még egy napunk vagon ama nagy óráig, melyben a megdicsőült Jézussal együtt leszünk, addig is bár hol leszünk, hallasd ma is sokszor, hogy megigazuljunk, ama figyeltetést: Tisztítsátok ki a régi kovászt, mert a mi husvéti bárányunk a Krisztus miérettünk megáldoztatott. Az ő nevében hallgass meg. Ámen.

Szombaton este.

Megnyílt háznak ajtaja oh kegyelmes Istenünk a Jézus által! Feljött a Sionba a te néped. ~~Estvén~~ áldozatra borulunk le. Szivünk buzgó háláját hozzuk neked áldozatul Atyánk, hogy ez a komoly és szent pillanat is elérkezett, melyben megigazulni kész lelkünk legelőbb is kérdést tesz önmagában: miként éltünk e héten és mit cselekedtünk, hogy használtuk javaidat és mennyit tettünk le áldásaidból a közszeretet oltárára, megadtuk-e fogadásunkat az Urnak, s megtermettük-e a megtért emberhez illő gyümölcsöket, van-e s milyen még most is lelkünkben a reménység a hitben állhatatos-e türelmünk, napjaink száma nevelte-e erényeinket, hogy ez által jobbak és tökéletesebbek legyünk, s elmondhatjuk-e szenteddél, küszöbén a nagy napnak, milyen szent fiad feltámadásán a szeretet pecséteit a kenyeret és bort vesszük: Megmosom kezeimet az ártatlanságban és a te oltáraidat gyakorlom?

Mintha itt hallanók, midőn a földi mélységből szent

egcíd felé tekintünk, s ama szent vacsorára gondolunk: Ne jöjj ide közel, old le a te saruidat a telá-
baidról, mert a föld, melyen állasz, szent
föld! Nem merjük vétkeinket tagadni, s kimondani a szót,
hogy nem vétkeztünk; mert bizonyságul hívod el-
lenünk az eget és a földet, a világosságot és
sötétséget. Elismerjük inkább, hogy te mindent megtettél
idvességünkért, s mi még is oly éretlenek vagyunk ama nagy
aratásra! Oh csak e héten is mennyi időt adtál hatalmunkba,
hogy vessünk ebben a léleknek, mily sok intéssel vettél kö-
rül, hogy álmunkból felserkenve siessünk a czélra,
mert siet felettünk az idő. Teneked minden engedelmeske-
dett: az eszterág az égben megismerte az ő ide-
jét, a gerlicze, a daru és a fecske tudták mi-
kor kell elmenni; mi, a te néped, nem ismertük
ítéletidet! Lelked táplálta a vizeket... sokképen
volt eleitől fogva segítségünkre nekünk is, midőn az élet és
természet kincseiben megáldott, házad javaival meg-
elégített: de a mi lelkünk vádol, hogy rólad elfelejtkeztünk,
s hálátlanok voltunk irántad, s panaszban borul reánk az ég,
mintha elhagytunk volna téged, mikor hordo-
zál útaidon! Meg is kísértettél, hogy lásd meg
lelkünket, ha vajjon boszuságodra való úton
járunk-e; de szívünket megkeményítettük, s fé-
lünk, mert igazságos vagy, ellenünk zúdul panaszod: Hi-
jába ostromoztam a te fiaidat, az intést nem
vették be! Im most is sokan maradnak el az
áldozatról. Sirnak a Sionnak útai!

Igaz Isten, kegyelmes Atyánk! Lesz idő, mikor szá-
madásra hívod az embert, mikor felkélisz
támadatról és enyészetről, mikor a világ-
nak végeleszen, mikor e föld elmulik és a
csillagok aláhullanak. Akkor, oh akkor a bibor
és a rongy, a korona és a mankó, a nagyság és mélység,

szegénység és gazdagság nem tesznek különbséget, a tettek és cselekedetek fontba vétetnek, s az erkölcs és az igaz érdem megjutalmaztatnak. Lessz idő ugy-e Atyánk, mikor meglátjuk, kiket itt már siró szemeink nem látnak, mikor ama végtelen hazában azokat ismét megtaláljuk, kiket itt a siralom völgyén örökre elvesztettünk?! Lessz idő, midőn felfedezsz mindeneket, nyilvánosságra hozod a bűnt és az erényt, a jót és a gonoszt, mint igaz bírójutalmat és büntetést osztogatsz, megadod kinek-kinek érdemét, nem hallgatva el semmit — te, kinek az éjszaka is mint a nap fénylik, kinek a sötétség is olyan, mint a világosság, s ismerted testünket, mikor még forma nélkül volna!!

Mindentudó Istenünk, arra int ez az óra, melyben előtted állunk, hogy megtérhetetlen szívünk ne gyűjtson haragot a haragnak és igaz ítéleted megjelenésének napjára, mikor megfizetsz mindennek az ő cselekedetei szerint: indítsd fel lelkünket a bűnbánatra, s hordozz ezután tökéletes úton, e mellett bocsáss meg, ne végy igazat, mert ha igazat véssz, kicsoda élhet jó voltoddal?! Felejtsd, felejtsd el, hogy mi vétettünk s a legfőbb szeretetet oly sokképp megbántottuk! Mint te megbocsátasz, úgy mi is bocsássunk meg azoknak, kik ellenünk vétettek; s ne legyen senki ezután, ki méltán folyamodjék ellenünk tehozád, ne legyen már egy pillanat, melyet elvesztettünk. Egész életünk huzódik el möst előttünk: kérünk, hogy multunk sok tévedéseire borítsd kegyelmedet, melyen legyen a jóért felirva jutalom és biztatás, a hibáért kiengesztelődés és bocsánat. Jövőnkre támaszd a remény és bizalom világát, melyet kormányozzon jézusi hit, hogy sorsunk hajóján az árbocz mutasson mindig az egekre. Szigetünk, hol megpihenünk, legyen e szent hely, hol a bejárásnál neved van felirva, s majd majd kikötőnk legyen az örökkévalóság! Addig

pedig áldj meg bujdosásunkban, életünk és boldogságunk keresésiben, idvességünk gondjában. Örködj anyaszentegyházad felett, tartsd meg itt az igaz hitet, néveld az élő reménységet, a jók és igazak számát. Áld meg minden testvéreinket, barátainkat és ellenségeinket. Keresd meg, ha vannak, kik eltévelyedtek, hozd vissza ide, hogy örvendezzünk együtt kegyelmednek. Vigasztalj meg mindent, ki szerencsétlen, és vesztett világ szerént. Enyhüljön a bánat, melyben eped az apa és anya, a könyhullatás, melynek kenyerét érzi az árva és özvegy. Gyógyuljanak be annyi sok sebeink, melyekre az ír és orvosság csak nálad vagyon. Legyen megáldva e föld, melyért elfolyt apáink vére, mint Jézusé a váltságban! Vedd oltalmadba nemzetünket, ennek kincseit a jogot, erényt és szabadságot, tartsd lezárva a viszátkodás angyalit, de áraszd a békességet reánk mintegy folyó vizet. Jutalmaz meg minden igaz törekvést, a hívnek minden verejtékcsepjeit, hogy termékeny barázdák felett hozzanak a hegyek békességet a népnek, a halmok igazságot, hogy ha újulnak napjaink és heteink, s jönnek szent innepeink: hirdessük szolgálóddal az Urnak kedves esztendejét. Legyen kegyelem az atyafiakkal, hogy midőn bizunk igéretedbe, mely elveszi haragodat az Izraelről, mert kegyelmes vagy, cselekedje, hogy legyen a mi hitünk szerint. Végül oltalmaz az éjszakában, mely reánk borul, s holnap a nagy napon hozz ide tiszta menyegzői ruhában, hitünk drága kenetével mint a szent asszonyokat, hogy halljuk az angyal szavát: Jézus feltámadott, s higyjük és hirdessük mint tanítványok azt, hogy ővele mi is feltámadunk! Isten, légy irgalmas és hallgass meg szent fiad által. Ámen.

Albert János,

tordai papp.

X.

Megnyitó beszéd,

melyet a londoni egyetemen kapcsolatban álló ugynevezett „Manchester New-College“ unitárius papnevelő-intézetben az 186 $\frac{1}{2}$ -ik tanszak kezdetével az igazgató-választmány s jelen volt gyülekezet előtt ez intézet igazgatója s theologia r. tanára
JOHN JAMES TAYLER tartott.

Napjainkban két hatalmas törekvést vehetünk észre; mint központra, mindkettő a vallásra vonatkozik. Meg van mindeniknek saját fontossága és jelentősége, melyek azonban gyakran ellentéteseknek látszanak, s eredményeik első tekintetre valóban nem mindig könnyen megegyeztethetők. Egyfelől látjuk a cselekvés s érzés embereit, a kik, belefáradván a vitatkozásokba, s tettleges lelki hit után sovárogván, oly vallás szükségét érzik, a mely munkálkodásuk közben gyámolítsa, keblöket elevenitse, s eredetének üdvös voltát hatásában láttassa meg, a kik semmit sem törődnek a bizonyágtételekkel vagy vallási elméletekkel, s készek a béke kedviért kérdés nélkül megnyugodni egyházuk hagyományos formáin, ha bennök a gyakorlati igazság némi elemeit, vagy a vallás hatásos befolyásának némi erejét megtalálják. Mindaz, a mit az ilyen emberek a vallásra nézve tudni akarnak, csak annyi, hogy milyen annak gyakorlati befolyása az emberre, s vajjon a társadalmi élet terhes szükségeiben kielégít-e? Másfelől van az embereknek egy számra nézve bár kisebb, de nem jelentéktelen osztálya, a mely nem tud megnyugodni azon, hogy az emberi lélek legmélyebb érdekeivel ily könnyen bánják el; a kik bizonyos értelmi szükségesség által indítatva érzik magokat arra, hogy a hatásnak kútfejét kutassák; a kik hitőknek okát kívánják megismerni, olyan okát legalább, milyent a tárgy természete megenged; és a kik kutatásukban addig nem állapodnak meg, míg az áthatatlan titokszerűség